

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH A. FILLETTI**

**ONOR. IMHALLEF
GEOFFREY VALENZIA**

Seduta tat-2 ta' Marzu, 2010

Appell Civili Numru. 126/2003/2

**Noel Calleja, George Calleja, u b'digriet tal-5 ta'
Settembru, 2007,
il-ġudizzju ġie trasfuż f'isem Anna mart Mikelangelo
Calleja, Noel Calleja,
u Michelle aħwa Calleja, minflok George Calleja li miet
fil-mori tal-kawża;
Michelle Calleja, Michelangelo u Anna konjuġi Calleja,
u b'digriet tat-3 ta' April, 2007, il-ġudizzju ġie trasfuż
f'isem Anna mart Mikelangelo Calleja, Noel,
George u Michelle aħwa Calleja, minflok Mikelangelo
Calleja
li miet fil-mori tal-kawża**

v.

Middle Sea Valletta Life Assurance Company Limited

Il-Qorti:

Preliminari

Dan hu appell ad istanza tal-atturi minn sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Superjuri, Gurisdizzjoni Generali, fil-24 ta' Ottubru 2007 li biha ddikjarat illi l-atturi m'għandhomx interess ġuridiku jippromwovu din il-kawża u konsegwentement cahdet it-talbiet tal-atturi, bl-ispejjeż kontra tagħhom.

Kontumacja

Tajjed li jinghad, qabel ma l-Qorti tirreferi għall-aggravji tal-atturi, li s-socjeta` konvenuta kienet baqgħet kontumaci u l-ewwel Qorti b'digriet tat-23 ta' April 2004 cahdet it-talba tas-socjeta` konvenuta biex tiggustifika l-kontumacja tagħha, liema digriet gie konfermat b'sentenza ta' dina l-Qorti tat-28 ta' Jannar 2005 (ara fol 57). B'verbal tal-21 ta' Novembru 2006 (ara fol 170) l-ewwel Qorti sfilzat in-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta` konvenuta billi fiha din qajmet diversi kwistjonijiet ta' natura legali li solitu jitressqu fin-nota ta' eccezzjonijiet imma li ma setgħex tqajjem billi kienet kontumaci. Billi mbagħad fin-nota sussegwenti li kienet awtorizzata li tipprezenta, is-socjeta` konvenuta dahlet fil-kwistjoni li ma kienitx tqajmet fil-kawża, u cioe` tal-interess ġuridiku o meno tal-atturi li jippromwovu dina l-kawża, l-ewwel Qorti deherilha li kellha tagħti l-opportunita` lill-atturi li jesprimu ruhhom dwar dika l-kwistjoni. L-ewwel Qorti ddecidiet l-kawża proprju fuq dana l-punt legali imqajjem minnha stess, cioe` mill-Qorti, dwar l-interess ġuridiku.

Is-sentenza tal-ewwel Qorti sejra tigi hawn riprodotta fl-intier tagħha għal intendiment ahjar ta' dana l-appell.
"Il-Qorti,

Kopja Informali ta' Sentenza

“Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew illi:

“Illi l-atturi huma l-eredi ta' Mario Calleja illi miet fl-eta` ta' tletin (30) sena fil-wieħed u għoxrin (21) ta' Diċembru tas-sena elfejn u wieħed (2001) kif jirriżulta mill-anness ċertifikat tal-mewt immarkat bħala Dokument 'A';

“Illi l-istess Mario Calleja kien ha żewġ loans mingħand is-soċjeta` Bank of Valletta plc sabiex jiffinanzja x-xiri u jlesti l-post tar-residenza tiegħu fi Triq Xjuf ir-Riħ fin-Nadur, Għawdex;

“Li biex ħa dan is-self il-bank esiga li Mario Calleja jottjeni poloz ta' assigurazzjoni sabiex jagħmlu tajjeb fost l-oħrajn f'każ li huwa jiġi nieqes;

“Illi l-mejjet Mario Calleja kien talab u nħarġulu żewġ poloz ta' assigurazzjoni mis-soċjeta` konvenuta Middle Sea Valletta Life Assurance Co. Limited, liema ċertifikati ta' poloz ta' assigurazzjoni qed jiġu esebiti bħala Dokument 'B' u dokument 'C' ma' din iċ-ċitazzjoni;

“Li dawn il-poloz kienu jassiguraw fost l-oħrajn illi jekk Calleja jiġi nieqes, is-soċjeta` konvenuta tħallas lill-Bank il-bilanċ kollu dovut minn Calleja;

“Illi s-soċjeta` konvenuta issa li Mario Calleja ġie nieqes qed tirrifjuta li tħallas il-bilanċ dovut lil Bank of Valletta plc għas-self li kien sar lill-istess Mario Calleja;

“Li s-soċjeta` konvenuta qed tirrifjuta li tħallas billi qed issostni li Calleja kellu mard jew kundizzjoni ta' saħħa li naqas li jinfirmaha bihom meta talab li jinħarġulu l-poloz indikati;

“Illi dan mhux minnu, anzi Mario Calleja kien b'saħħtu u ma kien ibati minn ebda mard serju proprju sa ffit granet qabel miet;

“Li minkejja li ġiet interpellata diversi drabi anke permezz ta' ittra uffiċjali tal-ħamsa (5) ta' Novembru tas-sena elfejn

Kopja Informali ta' Sentenza

u tlieta (2003), is-soċjeta` konvenuta baqgħet ma tridx tħallas il-bilanċ dovut lill-Bank of Valletta plc.

“Talbu lis-soċjeta` konvenuta tgħid għaliex din il-Qorti m'għandhiex:

“1. Tiddikjara illi s-soċjeta` Middle Sea Valletta Life Assurance Company Limited hija obbligata tħallas il-bilanċ dovut lil Bank of Valletta plc flimkien ma' l-imgħaxijiet għal self li kien sar lil Mario Calleja;

“2. Tikkundanna lis-soċjeta` konvenuta sabiex tħallas il-bilanċ dovut minn Mario Calleja flimkien ma' l-imgħaxijiet li akkumulaw fuq l-istess bilanċ.

“Bl-ispejjeż u bl-ingunzjoni tas-soċjeta konvenuta għas-subizzjoni.

“Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-atturi konfermata bil-ġurament ta' Noel Calleja.

“Innotat illi s-soċjeta` konvenuta, debitament ingunta baqgħet kontumaċi.

“Rat id-digriet tagħha tat-23 ta' April 2004 fejn ċaħdet it-talba tas-soċjeta` konvenuta li tiġġustifika l-kontumaċja tagħha.

“Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Appell tat-28 ta' Jannar 2005 li kkonfermat dan id-digriet.

“Rat il-verbal tagħha tat-3 ta' April 2007 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

“Rat in-noti tal-Osservazzjonijiet tal-kontendenti.

“Ikkunsidrat:

“Illi permezz ta' din il-kawża, l-atturi bħala eredi ta' Mario Calleja, li miet fl-eta` ta' 30 sena fil-21 ta' Dicembru 2001,¹

¹ Ara Dok. A anness maċ-ċitazzjoni

spjegaw kif dan kien ħa żewġ *loans* biex jiffinanzja x-xiri u t-tlestija tad-dar residenzjali tiegħu, fin-Nadur, Għawdex. Bħala waħda mill-kundizzjonijiet imposti mill-Bank sabiex jingħata dawn il-faċilitajiet, kien hemm dik illi tinħareġ polza ta' assikurazzjoni fuq ħajtu a favur tal-Bank fir-rigward ta' kull self illi kien ser jingħata². Meta ġie nieqes l-imsemmi Mario Calleja, kien għad baqa' parti sostanzjali minn dawn il-*loans* li kienu għadhom ma tħallsux³. L-atturi issa qed jippretendu illi l-bilanċ li għadu dovut, inkluż l-interessi relattivi, għandhom jagħmlu tajjeb għalihom iż-żewġ poloz ta' assikurazzjoni li kienu nħarġu a favur tal-Bank. Għalhekk għamlu din il-kawża sabiex id-ditta assikuratriċi li nħarġet dawn il-poloż tiġi ordnata tħallas l-ammonti assikurati lill-Bank, ħaġa li d-ditta konvenuta qed tirrifjuta li tagħmel, għax tikkontendi lli l-poloż mhumiex validi billi d-*decujus* kien naqas li jindikalha xi problemi mediċi li kellu.

“Fin-noti ta' sottomissjonijiet tagħha d-ditta konvenuta aċċennat għall-possibilita' ta' nuqqas ta' interess ġuridiku f'din il-kawża. Ma hemmx eċċezzjoni formali f'dan is-sens, peress illi d-ditta konvenuta baqgħet kontumaċi. Imma kif sewwa ssottomettiet l-istess ditta f'dawn in-noti, il-ħtieġa ta' interess ġuridiku f'min jippromwovi kawża hija rekwizit essenzjali fil-liġijiet proċedurali li huma ta' ordni pubbliku, u għalhekk għandhom jiġu sollevati mill-Qorti stess, anke jekk ma jitqajmux mill-partijiet. Infatti ġie ribadit illi: "*l-karenza tal-interess fl-attur ġie sollevat mill-Qorti marte propria billi nħasset li din kienet kwistjoni ta' ordni pubbliku li l-ġudikant hu obligat li jirrelevaha ex officio. Dan in omaġġ għall-prinċipju superjuri anke għall-interess tal-partijiet, illi l-ġustizzja mhux semplicement tiġi amministrata, iżda anke li din tkun qed tiġi amministrata sew u skond il-liġi. Il-prinċipju tal-interess ġuridiku, dirett, legittimu w attwali f'kull min jipproponi azzjoni, jrid jiġi allura skupożament imħares bis-sollenita' proċedurali kollha, anke jekk mhux sollevat mill-parti kuntrarja fil-ġudizzju.*"⁴

² ara sanction letter a fol. 103 tal-process, u oħra a fol. 115 .

³ ara xhieda James Pace in rappreżentanza tal-BOV u li statements relattivi minnu esebiti a fol. 118 – 127 .

⁴ Prim'Awla : Kevin Chircop vs Joseph Chircop : 28.1.2004 .

“Huwa għalhekk meħtieġ qabel xejn illi jiġi eżaminat jekk l-atturi kellhomx interess ġuridiku biex jagħmlu din il-kawża.

“Il-**Mattirolo** (Trattato di Diritto Giudiziario Civile Italiano; Torino 5ta. ed. Torino 1902 54 et. seq.) ifisser x'inhu l-interess ġuridiku li jrid ikun hemm f'kull kawża bil-mod segwenti:

“54. *L'azione presuppone il diritto, che essa e' chiamata a tutelare; ma perche' la si eserciti e' mestieri che vi si abbia interesse. Indi la massima di giurisprudenza tradizionale “l'interesse e' la misura di azione” “point d'interet, point d'action”. Il Codice di procedura civile italiano enuncia questo principio, applicandolo sia all'attore che al convenuto: all'articolo 36 (illum art. 100 c.p.c.) e' detto che ‘per proporre una domanda in giudizio e per contraddire alla medesima, e' necessario avervi interesse’ l'interesse necessario per potere partecipare alla causa in qualita' di attore, di convenuto, o di terzo interveniente – deve essere **diretto, legittimo, e attuale.***

“55. *E' mestieri dapprima che l'interesse sia **diretto, personale,** perche' ... niuno e' ammesso a stare in giudizio se non per difesa di un interesse proprio, o di persona che esso legalmente rappresenta.*

“56. *L'interesse deve in secondo luogo essere **legittimo,** cioe` conforme al diritto di chi sta in causa. L'interesse e' cosa essenzialmente distinta dal diritto, come l'utile e' distinto dal giusto; l'azione compete soltanto a tutela dei diritti, l'interesse e' la molla che la mette in esercizio. Quindi, se l'interesse e' scompagnato dal diritto, non vi ha azione, non giudizio possibile; cosi' che, per istituire un giudizio, non basta che un fatto d'altri pregiudichi i nostri interessi, ma occorre che questo fatto ci arrechi un danno giuridico, danno che non esiste se non e' injuria datum, se cioe` non e' prodotto da chi, esorbitando dalla sfera del diritto proprio, offende un nostro diritto.*

“57. *Per ultimo l'interesse deve essere **attuale,** val quanto dire occorre che esista al momento in cui si*

propone l'azione. Avvertasi pero` che l'interesse puo` essere attuale, sebbene il diritto a cui si riferisce sia soltanto a termine, od anche solo eventuale; imperocche` anche un diritto eventuale puo` essere lesa; e la lesione fa sorgere l'interesse attuale e legittimo ad ottenere al ricognizione del diritto col mezzo di una condanna preventiva, che risolva la contesa presente” (pag. 50 – 52).

“Il-liġi proċedurali tagħna ma tipprovdix artikolu speċifiku dwar dan l-interess ġuridiku f'kawża bħal ma tagħmel dik taljana. Imma kif kellhom okkazzjoni jgħidu l-Qrati tagħna:

“Fu nondimeno ritenuto nella patria giurisprudenza, malgrado il difetto di una precisa disposizione della legge in materia, e come corollario di queste due disposizioni (ss. 256 u 960) che base e misura di ogni azione giudiziario e' l'interesse in chi la istituisce e in chi la contesta; perche' se l'interesse e' una condizione sine qua non per il semplice intervento o per l'appello, e' tale con maggior ragione per poter iniziare un giudizio” (“Micallef Goggi vs. Armando Mifsud Vol. XXVII. I. 507).

“Infatti teżisti ġurisprudenza kostanti tal-Qrati tagħna dwar l-elementi tal-interess ġuridiku meħtieġa f'kull kawża. Hekk insibu jingħad illi:

“In tema legali jinsab stabbilit fid-dritt ġudizzjarju ċivili li l-interess hu l-miżura tal-azzjoni (Vol. XXXVII. II. 608); u r-rekwiżit tal-interess hu ndispensabbli għall-proponibilità ta' domandi fi kwalunkwe sedi ta' ġurisdizzjoni kontenzjuża (Vol. XXVII. I. 507). L-interess hu l-bażi tal-azzjoni (Vol. XXIX. I. 891); u ma jistax ikun hemm azzjoni jekk ma jkunx hemm interess (Vol. XXX. I. 317). L-attur fil-ġudizzju jrid ikollu nteress jistitwixxi l-azzjoni u jottjeni l-akkoljiment tagħha. Jekk l-azzjoni tkun inkapaċi li tipproduċi riżultament vantaġġjuż jew utili għal min jipproponiha, dik l-azzjoni ma tistax tiġi protetta. U l-interess irid ikun ġa twieled u jrid ikun attwali, biex jiġġustifika l-azzjoni (Vol. XXXIII. I. 108; VOL. XXXVII. I. 57; XXXVII. II. 608). Biex wieħed jipproponi domanda f'ġudizzju, kif ukoll biex imantniha, hemm bżonn illi jkollu

nteress fiha, jiġifieri hemm bżonn illi d-domanda ġgiblu riżultat utili; liema nteress irid ikun leġittima u konkret (Vol. XXVIII. II. 317)” (Appell: Pietro Paolo Borg v. Giuseppe Caruana: 3.12.1984; Vol. LXVIII. II. 233).

“Applikati dawn il-prinċipji għall-każ in eżami, insibu illi l-atturi jridu jinqdew bil-poloż ta' assikurazzjoni msemmija li kienu nħarġu mis-soċjeta` konvenuta a favur tal-Bank of Valletta sabiex jeżimu ruħhom mill-obbligu tagħhom, qua eredi tad-*decujus*, illi jagħmlu tajjeb għad-dejn illi dan kien għad baqagħlu ma' l-istess Bank fl-epoka tal-mewt tiegħu. Huwa minnu illi għal dawn il-poloż kien qed iħallas id-*decujus*, għax hekk kellu struzzjonijiet mill-Bank sabiex jingħata l-*loans* li kien talab. Madankollu minn imkien ma jirriżulta dak li qed jippretendu l-atturi, u cioè` illi s-soċjeta` konvenuta qatt intrabtet illi f'każ ta' mewt tagħmel tajjeb għad-dejn tal-persuna li l-ħajja tiegħu kienet qed tiġi assikurata. Għall-kuntrarju qari akkurat tal-poloż in kwistjoni jindika illi f'kull każ kien hemm somma speċifikata li kellha tiħallas mid-ditta assikuratriċi lill-Bank fl-eventwalita' tal-mewt tal-persuna ndikata, indipendentement minn kemm seta` kien id-dejn tad-*decujus* dakinhar. Jista' jkun, għalkemm dan ma ħariġx mill-provi, illi hija prassi tal-banek lokali illi f'sitwazzjonijiet simili, kemm-il darba jiġbru dawn l-ammonti assikurati mingħand id-ditta li tkun ħarġet il-polza, ma jesigux ukoll il-ħlas tad-dejn li jkun baqa' mingħand l-eredi tal-mejjet. Imma din hija ħaġa purament fid-diskrezzjoni tal-Bank li jkun, u tal-inaqas fil-każ in eżami jidher illi l-Bank qiegħed jesigi l-ħlas tad-dejn li baqa' mingħand l-atturi, appuntu għaliex is-soċjeta` konvenuta qed tirrifjuta illi tonora l-poloż li kienu nħarġu fuq il-ħajja tad-*decujus*, għaliex tikkontendi illi dawn kienu nvalidi.

“Jirriżulta għalhekk illi sa fejn l-atturi qed jibbażaw il-pretensjonijiet tagħhom fuq dawn il-poloż, jonqos fl-azzjoni preżenti tal-inqas wieħed mit-tlett elementi tal-interess ġuridiku meħtieġa f'kawża. Dan għaliex ma jistgħax jingħad illi l-atturi għandhom interess li huwa fl-istess waqt “**dirett, leġittimu u attwali**”.

“Huwa minnu illi l-atturi għar-raġunijiet ovvjji għandhom interess **dirett u personali** illi s-soċjeta` konvenuta tonera l-poloż in kwistjoni u tħallas l-ammonti assikurati lill-Bank of Valletta, biex b'hekk forsi l-istess Bank ma jibqgħax jesiġi mingħandhom il-ħlas tad-dejn li kien għad fadallu jħallas id-*decujus* fl-epoka tal-mewt tiegħu. Hekk ukoll jista' jingħad illi teżisti l-**attwalita'** tal-interess, għax mhux kontestat illi l-Bank qiegħed infatti jippretendi mingħand l-atturi dan il-ħlas. Imma l-istess ma jistgħax jingħad rigward il-**leġittimita'** ta' dan l-interess fis-soċjeta` attriċi. Kif jirriżulta minn dak li jstipulaw dawn il-poloż, il-benefiċjarju dirett tagħhom, f'każ li tigris l-eventwalita' hemmhekk speċifikata, kellu jkun il-Bank u mhux l-atturi. Huwa evidenti li ma jeżisti ebda rapport kuntrattwali bejn l-atturi u s-soċjeta` konvenuta, għalkemm kienet il-ħajja tad-*decujus* li dwarha saru l-assikurazzjonijiet in kwistjoni. Ma kien għalhekk mogħti l-ebda dritt leġittimu lill-atturi minn dawn l-istess poloż, bħal ma jidher illi qed jippretendu, u li jintitolhom jitolbu li d-ditta assikuratriċi konvenuta tonera l-obbligazzjonijiet tagħha favur terzi, (*l'interesse che conforme al **diritto** di chi sta in causa: Mattiolo op. cit.*).

“Għaldaqstant u peress illi jirriżulta, kif jikkontendu l-konvenuti, illi jeżisti nuqqas ta' interess ġuridiku fl-atturi li jipproċedu b'din il-kawża, il-Qorti għandha bilfors tieqaf hawn u ma tkomplix bl-eżami tal-kwistjonijiet l-oħra mqajma mill-kontendenti.

“Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża billi tiddikjara illi l-atturi m'għandhomx interess ġuridiku jippromwovu din il-kawża u konsegwentement tiċħad it-talbiet tal-atturi, bl-ispejjeż kontra tagħhom.”

Rikors tal-appell tal-atturi

L-atturi hassewhom aggravati b'din is-sentenza u interponew appell minnha. Fil-qosor, l-aggravji tagħhom fis-sustanza huma s-segwent:

Huma jgħidu li għandhom kull interess li jippromwovu l-azzjoni odjerna, billi għalkemm il-poloż ta' assikurazzjoni

hargu fuq isem il-Bank of Valletta, pero` dawn kienu jkopru l-hajja tad-*decujus* Mario Calleja u ghalhekk l-atturi, bhala werrieta tieghu, ghandhom interess legittimu sabiex iressqu l-kawza, u jekk il-Qorti tilqa' t-talba taghhom is-socjeta` konvenuta tigi kkundannata thallas l-ammont li hija kienet obligat ruhha li thallas skond il-poloz fil-kaz li Mario Calleja jigi nieqes. Dan hu l-vantagg utili li huwa l-bazi tal-interess guridiku. Anke l-ewwel Qorti rrikonoxxiet li l-atturi kellhom interess guridiku personali u attwali, ghalkemm mhux legittimu.

L-atturi jsostnu li l-poloz ta' assikurazzjoni saru a beneficcju tad-*decujus* Mario Calleja u mhux tal-Bank of Valletta plc. Huma ghamlu referenza ghall-artikolu 1000 tal-Kap 16 li jiddisponi li "*Wiehed jista' wkoll jikkuntratta ghall-vantagg ta' terza persuna, meta dan ikun il-mod jew il-kondizzjoni ta' patt li jaghmel ghalih innifsu, jew ta' donazzjoni jew ta' koncessjoni maghmula lil haddiehor; u l-persuna li taghmel dan il-patt ma tistax thassru jekk dik il-persuna tkun iddikjarata li triq tinqeda bih*". Ghamlu hawnhekk ukoll referenza ghal zewg sentenzi, **Difesa pro et noe v. HSBC Life Assurance (Malta) Ltd** deciza fid 9 ta' Ottubru 2003 u **Millard v. Said** et deciza fil-14 ta' Settembru 1988, biex juru li d-*decujus* Mario Calleja accetta l-beneficcju ta' din il-polza u allura huwa, jew l-eredi tieghu, l-atturi f'dina l-kawza, ghandhom mhux biss interess izda azzjoni diretta biex jitolbu l-hlas tal-beneficcju li huwa intitolat ghalih taht il-poloz. Issa jekk il-hlas isirx lilhom jew lill-Bank of Valletta, ghalihom huwa totalment irrilevanti.

Ghal dawn ir-ragunijiet l-atturi appellanti talbu r-revoka tas-sentenza moghtija mill-ewwel Qorti bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra s-socjeta` appellata.

Risposta tas-socjeta` konvenuta appellata.

Is-socjeta` konvenuta appellata wiegbet preliminarjament li s-sentenza appellata hija wahda gusta u timmerita li tigi konfermata, prevja c-cahda tal-appell tal-atturi bl-ispejjez kontra taghhom. Tghid li sostanzjalment l-interess tal-appellanti mhux legittimu billi s-socjeta` assikuratrici

konvenuta qatt ma kienet obbligata thallas il-bilanc tas-self u interessi li Mario Calleja kellu jhallas lill-bank. L-atturi, f'dina l-kawza mhux qed jitolbu li l-konvenuti jhallsu l-benefikati derivanti mill-poloż tal-assikurazzjoni in kwistjoni, izda li l-konvenuti ihallsu lill-bank il-bilanc ta' dejn li kien dovut lill-bank mid-*decujus* Mario Calleja. Ghalhekk ma hemmx ness guridiku bejn l-agir allegatament abbusiv tas-socjeta` appellata u l-pregudizzju subit mill-appellanti. Is-socjeta` appellata tghid ukoll li l-appellanti lanqas ghandhom interess dirett jew attwali ghax huwa l-bank li ghandu dritt jipprocedi ghall-hlas tad-dejn kontra l-appellanti u mhux l-appellanti kontra s-socjeta` appellata. L-uniku obbligu tas-socjeta` appellata huwa li hi thallas il-benefikati taht il-poloż lill-bank, dejjem jekk huma validi.

Fatti mertu tal-kawza

Qabel ma tghaddi biex tikkunsidra l-aggravji tal-atturi, din il-Qorti thoss li jkun qabel xejn opportun illi taghti sfond, fil-qosor, tal-fatti mertu tal-kawza.

Mario Calleja, li miet f'Dicembru 2001, kien ha zewg *loans* mill-Bank of Valletta biex jiffinanzja x-xiri u t-tlestija tad-dar residenzjali tiegħu. Bhala wahda mill-kundizzjonijiet imposti mill-bank sabiex jinghata dawn il-facilitajiet, kien hemm dik li kellu johrog polza ta' assikurazzjoni fuq hajtu favur il-Bank fir-rigward ta' kull self li kien ser jinghata. Meta gie nieqes Mario Calleja, kien ghad fadal parti sostanzjali minn dawn il-*loans* li kienu ghadhom ma thallsux. L-atturi, f'dina l-kawza, bhala eredi ta' Mario Calleja qed jippretendu li s-socjeta` konvenuta ghandha thallas il-bilanc, inkluż l-interessi relatattivi, taht iz-zewg poloż ta' assikurazzjoni. Is-socjeta` konvenuta ghalkemm kontumaci qed tirrifjuta li tonora l-poloż billi qed tallega li Mario Calleja kien naqas li jindikalha li kellu problemi mediċi meta nhargu l-poloż; ghalhekk il-poloż ghandhom jigu konsidrati bhala invalidi.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

L-ewwel Qorti, *sua sponte*⁵ wara accenn tas-socjeta` konvenuta li kienet kontumaci, iddecidiet li kien hemm nuqqas ta' interess ġuridiku fl-atturi li jipproċedu b'din il-kawża billi sa fejn l-atturi kienu qed jibbażaw il-pretensjoni taghhom fuq il-poloż ta' assigurazzjoni, kien jonqos tal-inqas wiehed mit-tlett elementi tal-interess ġuridiku, u dan għaliex l-atturi ma kellhomx interess li huwa fl-istess waqt "dirett, leġittimu u attwali". L-ewwel Qorti rrikonoxxiet li kien hemm interess dirett, personali u attwali fl-atturi, imma mhux interess leġittimu u dana billi l-bank kien il-beneficjarju tal-poloż u mhux l-atturi u ma kien jezisti ebda rapport kuntrattwali bejn l-atturi u s-socjeta` konvenuta. Skond l-ewwel Qorti, ma kienx moghti l-ebda dritt leġittimu lil-atturi minn dawn l-poloż li jitolbu li d-ditta assikuratriċi konvenuta tonera l-obbligazzjonijiet taghha favur terzi u thallas id-dejn li fadal.

Jidher (ara risposta tal-appell) li s-socjeta` konvenuta lanqas ma dina l-konkluzjoni tal-ewwel Qorti ma qeghda taqbel billi fil-fehma taghha l-atturi lanqas interess dirett u attwali ma kellhom, billi d-dritt li jipproċedu għall-hlas tal-bilanc kien jappartjeni lill-bank kontra l-atturi, u mhux lill-atturi kontra s-socjeta` konvenuta. Dwar din il-lanzanza, pero` is-socjeta` konvenuta ma pprezentat l-ebda appell ossia appell incidental, billi wara kollox ma tantx kien jaffettwa l-posizzjoni taghha billi l-Qorti kienet sabet favur taghha.

Mill-provi prodotti jirrizulta li l-benefikati li kellhom jithallsu lill-bank taht il-poloż mahruġa minn Mario Calleja kellhom jaghmlu tajjeb u jkopru l-ammont kollu tas-self, u jekk Calleja jigi nieqes is-socjeta` konvenuta kellha thallas lill-bank. Dawk il-benefikati kellhom ikunu bizzejjed biex ikopru d-dejn li jkun fadallu, dejjem pero` sal-limitu tas-somma assicurata. Huwa veru li l-atturi qed jitolbu li s-socjeta` konvenuta tigi kkundannata thallas il-bilanc u imghaxijiet dovuti lill-bank, u mhux il-benefikati, izda fil-fehma ta' dina l-Qorti dina hija l-istess haga, anke jekk kif

⁵ Il-partijiet ma appellawx mill-fatt li l-ewwel Qorti qajjmet ex officio l-eccezzjoni dwar in-nuqqas ta' interess ġuridiku tal-atturi. Jidher pero' li skond il-gurisprudenza li saret referenza għaliha fin-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet, il-Qorti tista', b'certi limitazzjonijiet, tqajjem hija stess eccezzjoni simili.

huma formulati t-talbiet ma tantx jaghmlu dana car. Is-socjeta` konvenuta xorta wahda tista' tigi kkundannata tkopri, permezz tal-beneficcju tal-assigurazzjoni, id-dejn li ghad fadal mal-Bank of Valletta sa l-ammont assigurat taht il-poloż, jekk dawn huma validi.

Kif gie diversi drabi deciz minn dawn il-Qrati, il-kawzali tad-domanda hija dik li hemm espressa fic-citazzjoni u ma tistax tigi mibdula, u mhux lecitu li l-kawza tigi maqtugha fuq kawzali differenti minn dik espressa fic-citazzjoni. Il-Qrati taghna, pero`, in bazi tal-kriterju tal-ekwipollenza adottaw is-sistema liberali tal-validita` tac-citazzjoni meta l-kawzali, mhux espressa sewwa fic-citazzjoni, imbaghad tirrizulta mid-dokumenti jew mid-dikjarazzjonijiet fil-kaz ta' kawzali aktarx imfissra lakonikament. Dan isir ukoll biex tigi evitata l-moltiplikazzjoni tal-kawzi u jitnaqqsu l-ispejjez bejn il-kontendenti, (ara PA **Calleja v. Av. Dr. J. Herrera et** 5/10/1992; ara wkoll Vol 29 Parti II, p. 698 **Mifsud v. Farrugia**; Vol. 37 Parti I, p. 502 **Pace v. Terranova; Difesa v. Dr. J. Cassar noe** 21/1/1964; **E. Camilleri v. G. Abdilla** P.A. 26/10/1936 Vol. XLV111 Parti II, p. 777; **Kum. Barbara v. Parnis England** 16/5/57).

Fil-fehma tal-Qorti l-atturi ghandhom kull interess li jigi dikjarat li s-socjeta` konvenuta ghandha tonora u taghmel tajjeb, anke abbazi tal-fatt li l-assikurazzjoni harget fuq il-hajja ta' Mario Calleja, ghad-dejn li fadal bl-obbligazzjoni minnha assunta. Dan huwa r-rizultat vantaggjuż jew utili li dina l-azzjoni tista' tipproduci ghall-atturi. Dan hu l-interess legittimu tal-atturi bazat fuq id-dritt taghhom li jezigu li s-socjeta` konvenuta tonora l-obbligi taghha taht iz-zewg poloż li nhargu, appuntu biex jaghmlu tajjeb ghas-self li ha Mario Calleja. Fic-cirkostanzi ta' dana l-kaz, il-konsegwenza legali f'kull kaz u inevitabilment se tkun l-istess, dejjem jekk il-poloż huma validi, billi s-socjeta` konvenuta se thallas biex taghmel tajjeb ghad dejn dovut lill-Bank sa l-ammont assikurat fuq il-poloż. B'dana l-mod jigu evitati moltiplikazzjoni ta' kawzi u spejjez zejda u inutili. Ghalhekk l-aggravju tal-atturi huwa gustifikat u qed jigi milqugh.

Decide

Kopja Informali ta' Sentenza

Ghal dawn il-motivi din il-Qorti qed tilqa' l-appell tal-atturi, thassar u tirrevoka s-sentenza appellata, u konsegwentement tirrimetti l-atti tal-kawza lura lill-ewwel Qorti biex dina tinvesti t-talbiet tal-atturi u sabiex il-kawza titkompla u tigi deciza skond il-ligi. L-ispejjez taz-zewg istanzi kontra s-socjeta` appellata.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----